

ENTREVISTA

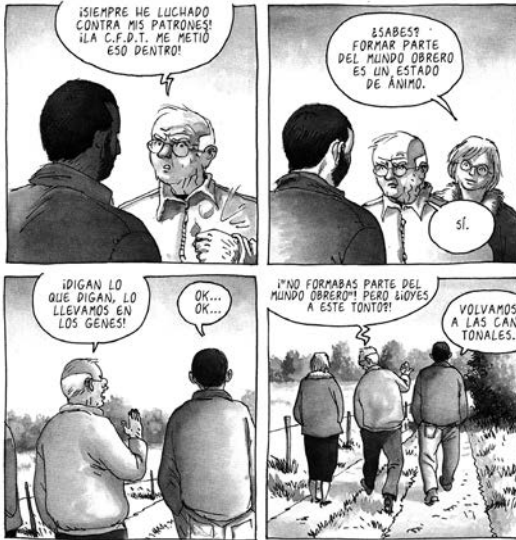
Étienne Davodeau: vinyetes compromeses

Entrevista
Pepe Gálvez

Amb motiu de la publicació de la versió catalana del seu llibre *Els ignorants*, hem volgut parlar amb ell de les seves obres més lligades al món sindical. Començarem per *Les mauvaises gens* (*La mala gente*, editat a Espanya per Ponent Mon).

— **Aquest llibre és una mena de declaració d'amor filial als teus pares i a la seva militància a la CFDT. Una recuperació de la seva epopeia quotidiana de compromís col·lectiu amb la societat, de canvi de mentalitat i de forma de vida. I tot això, en el marc d'una cultura de pertinença al món laboral i al sindicat.**

Les mauvaises gens, per a mi, és un projecte que neix de la inquietud de l'adult que es pregunta com l'ha condicionat el món on ha crescut. Jo vaig néixer al bell mig d'una família militant, obrera i sindicalista. I això és el que volia narrar: l'espai de temps que arriba fins al final de la meua infantesa, moment que coincideix amb l'arribada al Govern de l'esquerra socialista. Hi havia molta esperança llavors, als anys vuitanta; després no va ser el mateix, però, llavors, sí.

Les mauvaises gens / Étienne Davodeau

— **O sigui que es tracta també de buscar la teva identitat?**

Sí, la meua identitat primera, perquè després vaig anar a la universitat, he escrit llibres... M'he seguit formant com a persona.

— **Al llibre afirmes: “És una història de solidaritat i d’optimisme. La vida no era menys dura del que ho és ara. Però els enemics i els obstacles semblaven més identificables.” Aquesta reflexió continua sent vàlida avui?**

Crec que en aquells moments el món era, o ens el presentaven, en negre i blanc, en dos blocs. Però hi ha grisos molts grisos. Crec que els enemics continuen sent identificables més o menys com llavors (el capitalisme, l’extrema dreta...), però hi ha un element suplementari: la problemàtica ecològica. Vaig créixer en un món on es volia accedir a béns materials, al confort, a l’energia..., sense límits i per sempre. I avui la qüestió ecològica ho afecta tot. Ara bé, l’enemic és el mateix: és el capitalisme.

Vivim un moment en què el món obrer és gairebé invisible, està amagat. Tot i que s’han produït moltes deslocalitzacions de fàbriques, encara hi ha molta gent que viu del seu treball

— **Una cosa que m’ha semblat força interessant de *Les mauvaises gens* és un cert paral·lelisme amb la nostra història. Els teus pares arriben al sindicalisme des de les joventuts obreres catòliques i l’acció catòlica obrera, el mateix camí que van fer bona part dels militants de CCOO, tant als primers temps com més tard. Quina relació has tingut amb aquest aspecte religiós dels teus pares?**

Hi ha diferents èpoques. Jo he rebut una educació catòlica, però d’esquerres, amb la seva barreja de la paciència i la rebel·lió. Quan arribo a l’adolescència, rebutjo aquesta dimensió catòlica de la meua educació. I quan començo a dibuixar *Les mauvaises gens*, als quaranta anys, la primera idea era explicar la meua al·lèrgia al catolicisme. Però amb el desenvolupament del llibre, amb les converses amb els meus pares, he entès que el que per a mi és inútil i no funciona, per a ells, als seus vint anys, va ser un mitjà d’emancipació.

— **Hi ha un altre moment del llibre en què al voltant d’un conflicte obrer apareix una reflexió que ara és molt actual: “Les paraules no tenen el mateix significat per a tots.”**

Sí, i és un problema, perquè quan les paraules no volen dir el mateix és molt difícil dialogar i entendre’s, i es polaritza la societat. Sembla que tornem cap a un món en blanc i negre. Ara l’extrema dreta és molt activa a tots els terrenys: el social, la política, la immigració, Ucraïna... El seu discurs deforma les paraules per deformar les idees, per deformar la percepció de la realitat. Hi ha molt per treballar en tot el que fa referència a la llengua, a les històries que es narren i, també, al còmic. Tenim molta feina a fer.

‘Un homme est mort’

Un homme est mort / Étienne Davodeau

- Parlem ara d'*Un homme est mort* (*Ha muerto un hombre*, editat per Ponent Mon), obra de la qual comparteixes el guió amb Kris i que tu mateix dibuixes.

Com a *Les mauvaises gens*, recreo la cultura del sindicalisme, en aquest cas, el de tradició comunista, la CGT, protagonista d'una vaga general a la ciutat de Brest el 1950.

- A les seves pàgines ens trobem elements específics de la cultura obrera com el pamflet, la revista, l'assemblea, les pintades, les manifestacions, però també un de nou i que vertebrava el llibre. Es tracta de la pel·lícula que René Vautier va rodar dins del mateix conflicte.

El que m'interessava molt d'aquesta història és que aquest curt de René Vautier va ser rodat en poc temps i amb pocs diners, amb l'objectiu de ser testimoni de la lluita. De seguida va ser projectat pels carrers i locals de la ciutat, va passar a ser llavors actor i motor de la vaga, i va mobilitzar molta gent. Així, després de la seva projecció a molts pobles al voltant de Brest, la gent donava aliments, llegums i carn als vaguistes. Aquest pas de testimoni a motor és el que volia explicar.

- Creus que la cultura obrera es pot expressar ara també de manera autònoma?

La cultura obrera, proletària i sindical té la seva pròpia energia, i ha d'arribar al cinema, el teatre, la novel·la, la cançó, el còmic... per transmetre el relat del món del treball, de com les persones viuen el treball. Dedicuem vuit hores de cada dia al treball i és molt important i necessari explicar-ho.

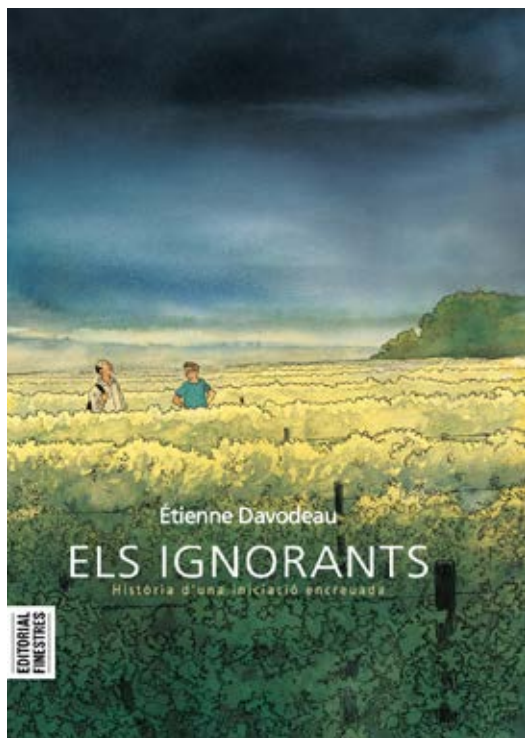
- Però a la cultura de masses el treball no existeix.

Perquè els canals industrials de la cultura imposen que s'ha d'oblidar del treball, imposen coses lleugeres, per distreure, per evadir.

- Tant a *Les mauvaises gens* com a *Un homme est mort* treballes la memòria del moviment obrer.

Sí, crec que és important, perquè vivim un moment en què el món obrer és gairebé invisible, està amagat. Tot i que s'han produït moltes deslocalitzacions de fàbriques, encara hi ha molta gent que viu del seu treball.

‘Els ignorants’

- **I arriba el torn d'*Els ignorants*. Aquesta, per a mi, és una cançó al treball, al treball entès com a creador de benestar individual i social.**

Sí, mentre feia *Els ignorants* pensava en el treball al servei del benestar de les persones, el treball fet perquè la vida sigui millor. La vida és millor amb bons llibres i bons vins. Quan el treball té com a objectiu oferir coses bones a la gent, llavors és important. Es pot viure sense còmics i sense vi, però no és vida.

- **És també una història d'aprenentatge.**

El motor d'*Els ignorants* és que volia saber, comprendre, el treball dels creadors de vi, en aquest cas, de Richard Leroy. Per això, havia de compartir l'experiència d'aquest treball amb les meves mans, amb el meu cos, amb els músculs, amb la fatiga. Per això he treballat la vinya amb ell un any i mig.

- **Què tenen en comú el món de la viticultura amb el de la realització d'un còmic?**

El vi és social, ens reuneix, ens fa dialogar. Hi ha diferents maneres de fer vi. Hi ha viticultors que treballen essencialment per guanyar-se la vida, per fer diners, està bé. I d'altres, com Richard Leroy, que ho fan dins d'un projecte molt més global, que està en relació amb el planeta, la terra, la gent que beurà el seu vi. I, per a mi, el còmic és una cosa semblant: quan dibuixo, penso en la persona que llegirà el meu llibre.

- **D'altra banda, tant Leroy com tu manifesteu que voleu tenir un control absolut sobre el vostre treball durant el màxim de temps possible, però, alhora, voleu deixar espai per a l'atzar, per a l'inesperat. No és una mica contradictori?**

Sí, és complicat, i és que si bé tots volem treballar el més lliurement possible, amb les mínimes pressions externes, també volem estar oberts als imprevistos que poden arribar i que poden millorar el nostre treball.

- **És veritat. De vegades quan estic escrivint un guió alguns personatges decideixen fer el contrari del que jo havia previst.**

Que els personatges siguin autònoms és un bon senyal, mentre que els personatges dòcils en són un de dolent.

- **Al llibre ens mostres que la creació d'un llibre de còmics també és un procés industrial. Quina relació tens amb els teus editors?**

Tinc una relació especial amb els meus editors, perquè tinc la sort que els meus llibres es venen bé. I això em dona una gran llibertat de treball. Som amics que compartim una confiança mútua. No són els meus superiors, sinó que col·laborem